

VEB vragen

Agendapunt 2a.

1. ABN Amro geeft in zijn jaarverslag 2019 aan op reguliere basis stresstesten uit te voeren en scenarioanalyses te maken, waarbij tevens gekeken wordt naar 'ernstige, maar waarschijnlijke scenario's'. Met de coronapandemie heeft zich inmiddels een materieel systeemrisico gemanifesteerd dat niet in eerdere stresstesten zal zijn meegenomen.
 - a. Kan ABN Amro de uitkomsten nader toelichten van stresstesten naar aanleiding van de uitbraak van de coronapandemie zijn uitgevoerd en welke macro-economische inputvariabelen daarbij zijn gehanteerd in het meest negatieve scenario, ten aanzien van (sterk gecorreleerde) factoren als de werkloosheid, het bruto binnenlands product (BBP), de huizenprijsindex, olieprijsen en de driemaands Euribor?

Verscheidene scenario analyses, inclusief stress tests, zijn uitgevoerd sinds de uitbraak van COVID 19, zowel op het gebied van liquiditeit als kapitaal. Hieruit blijkt dat wij met onze huidige kapitaal- en liquiditeitsbuffers deze scenario's kunnen weerstaan. In het meest negatieve scenario gaan wij o.a. uit van een recessie (i.e. GDP richting -8% in NL in 2020), lagere huizenprijzen (i.e. > 10% daling in komende drie jaar) en werkloosheid die de komende jaren oploopt naar 9% met daarbij een negatieve korte rente en lage olieprijsen.

- b. Welke mitigerende maatregelen kan ABN Amro nemen om de neerwaartse druk op de resultaten te beheersen?

ABN AMRO heeft als bank een belangrijke maatschappelijke rol. Onze klanten gaan door lastige tijden. Sommige sectoren worden direct hard geraakt. In de huidige omstandigheden gaat de grootste aandacht uit naar het beheersen van mogelijke kredietverliezen bij onze klanten. Daarom geeft ABN AMRO particuliere en zakelijke klanten (met een krediet tot EUR 50 miljoen) die geraakt zijn door COVID 19 tijdelijk uitstel van rente en aflossing om op deze manier korte termijn liquiditeitsproblemen af te wenden. Verder is er veel frequenter klantencontact en worden klantenposities nog actiever gemonitord. Daarnaast kijkt ABN AMRO altijd naar mogelijkheden om efficiënter te werken. Dat is niet anders in deze tijden.

2. Als onderdeel van de overheidsinterventie krijgt de bankensector momenteel een cruciale rol toebedeeld als transmissiemechanisme voor het ondersteunen van de reële economie.

Vanuit de overheid wordt dit gepresenteerd als tijdelijke maatregel, terwijl die naar verwachting voor langere tijd een stempel zal drukken op de resultaten van ABN Amro.

- a. Hoe lang denkt ABN Amro nog de gevolgen te merken van het feit dat de bank wordt ingezet als instrument om de reële economie te redden?

ABN AMRO heeft zelf besloten zakelijke klanten met een krediet tot EUR 50 miljoen automatisch uitstel te geven van rente en aflossing op de lening van 6 maanden, tenzij de klant daar geen prijs op stelt. Ook kunnen particuliere klanten met een hypotheek of consumptief krediet in aanmerking komen voor 3 maanden uitstel van rente en aflossing. Uitstel geeft klanten adempauze en voorkomt daarmee korte termijn liquiditeitsproblemen. Dat is in het belang van de klant en de bank. Klanten zullen de uitgestelde rente en aflossingen op termijn moeten terug betalen.

Daarnaast biedt de overheid ook diverse maatregelen aan waarin banken participeren. Dit zijn uitbreidingen op reeds bestaande producten bv kredieten met voor een groot deel een staatsgarantie (BMKB of GO regelingen). Wij zullen een dergelijke aanvraag voor dit product, net als een reguliere lening, zorgvuldig beoordelen. Een bedrijf moet immers in de kern gezond zijn en in staat zijn om de lening te dragen en terug te betalen. Verantwoorde kredietverlening is immers belangrijk.

- b. Is het niet oneconomisch dat ABN Amro momenteel - evenals andere bankinstellingen – wordt gestimuleerd om meer financiering te verstrekken aan bedrijven juist op een moment dat sprake is van een economische neergang waarvan zowel de duur als diepte onduidelijk is?

Bij verstrekking van (nood) kredieten al dan niet met een staatsgarantie (voor een groot deel), zullen wij deze aanvraag, net als een reguliere lening, zorgvuldig beoordelen. Een bedrijf moet immers in de kern gezond zijn en in staat zijn om de lening te dragen en terug te betalen. Verantwoorde kredietverlening is immers belangrijk..

3. Is ABN Amro in een worst case scenario genoodzaakt nieuw aandelenkapitaal op te halen om de continuïteit te waarborgen?

ABN AMRO had per einde van 2019 een grote kapitaalbuffer. Deze buffer komt bovenop de minimum kapitaaleisen van de regulators. Inmiddels hebben de regulators de minimum kapitaaleisen tijdelijk verlaagd, waardoor de kapitaal buffer verder is vergroot. Daarnaast heeft ABN AMRO besloten de uitkering van het finale dividend over 2019 op te schorten tot in ieder geval 1 oktober 2020 en geen interim dividend in Augustus 2020 uit te keren. Dat maakt dat ABN AMRO forse (krediet) verliezen, ook gedurende enkele jaren, kan opvangen.

4. Heeft u aanwijzingen dat de huidige crisis tot verdere vertraging van de afbouw van het belang van de Staat in ABN Amro leidt, en om hoeveel vertraging zou het in dat geval gaan?

Deze vraag dient u aan de NLFI te stellen.

5. Mag verondersteld worden dat door de ontstane situatie als gevolg van de coronapandemie de rol van de grootaandeelhouder is veranderd? Deze is immers ook uitvoerende en opdrachtgevende instantie van een veelheid aan extra steunmaatregelen.

De Nederlandse Staat heeft NLFI aangesteld om tegemoet te komen aan de wens van de Tweede Kamer om het aandeelhouderschap in ABN AMRO op zakelijke, niet-politieke wijze in te vullen en de belangen op transparante wijze te scheiden. We hebben geen reden om aan te nemen dat hier verandering in is gekomen.

6. Is de coronapandemie en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor ABN Amro volgens bestuur en commissarissen een omstandigheid waardoor gereede twijfel kan ontstaan of ABN Amro zijn bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten?

ABN AMRO heeft een goede kapitaalspositie en stevige kapitaal en liquiditeit buffers. We zijn goed in staat om onze klanten door de huidige crisis te helpen. De gevolgen die de coronacrisis op de lange termijn voor bijvoorbeeld de economie zullen hebben, zijn op dit moment onzeker.

7. In 2019 kampte ABN Amro met relatief hoge kredietvoorzieningen, een verslechterende efficiencyratio (C/I) en aanhoudende druk op de nettorentemarge. Deze invloeden zullen naar verwachting in 2020 zwaar blijven wegen op de financiële prestaties. Tot op heden heeft ABN Amro haar financiële doelstellingen echter niet herzien.

Waarom is ABN Amro van mening dat die financiële targets nog altijd haalbaar zijn?

ABN AMRO heeft met de publicatie van de Q2 2019 en de Q4 2019 cijfers reeds aangegeven dat, gezien het huidige renteklimaat, het langer zal duren voordat de C/I target behaald zal worden en dat de verwachting is dat het rendement op eigen vermogen in 2020 ook onder de target range zal uitkomen.

8. Met een naar verwachting aanhoudende druk op de nettorentemarge en fee- en commissie-inkomsten, in combinatie met hogere kredietverliezen, lijkt het verdienmodel van ABN Amro kwetsbaar.

- a. Welk perspectief kan ABN Amro zijn certificaathouders bieden in termen van financiële waardecreatie?

ABN AMRO heeft net zoals andere banken in de eurozone te kampen met het huidige renteklimaat. Daar komt nu een COVID pandemie bij. Het is nu belangrijk deze crisis zo goed mogelijk door te komen en om de verliezen voor klanten en de bank te beperken. ABN AMRO streeft naar lange termijn waarde creatie voor alle stakeholders waaronder beleggers, klanten en de maatschappij.

- b. Wat heeft ABN Amro zijn certificaathouders te bieden als er geen uitzicht is op dividend, bijvoorbeeld in een situatie waarin toezichthouders een uitkering voor langere tijd niet toestaan?

We lopen niet op de situatie vooruit. ABN AMRO heeft op 30 maart 2020 bekend gemaakt dividendbetaling uit te stellen. Nadere besluitvorming hieromtrent zal plaatsvinden nadat de onzekerheden rondom het coronavirus voorbij zijn..

9. ABN Amro heeft met zijn leningenportefeuille een relatief grote blootstelling aan de sectoren offshore, olie- en gas, transport en logistiek. In de trading update van 30 maart jl. meldde ABN Amro dat de guidance voor de *cost of risk* voor heel 2020 hoger zal zijn dan de gemiddelde bandbreedte door de cyclus van 25 tot 30 basispunten.

- a. Waarop is die guidance gebaseerd, en is die prognose niet alsnog te optimistisch?

Deze guidance is gebaseerd op eerste inschatting van de mogelijke kredietvoorzieningen voor 2020. De gevolgen die de coronacrisis op de lange termijn zal hebben voor de economie, onze klanten en de kwaliteit van onze kredietportefeuille is op dit nog moment onzeker.

- b. Verwacht ABN Amro dat de *cost of risk* ná 2020 ook hoger dan die bandbreedte zal uitvallen?

De gevolgen die de coronacrisis op de lange termijn zal hebben voor de economie, onze klanten en de kwaliteit van onze kredietportefeuille is op dit moment onzeker. Een en ander

hangt ook af van de snelheid van het herstel van de (Nederlandse) economie, wat op dit moment nog niet duidelijk is.

10. Zeer recent verschenen in (internationale) media berichten over de blootstelling van een syndicaat van banken, waarvan ook ABN Amro deel uitmaakt, aan een Singaporees olieconcern dat in liquiditeitsproblemen verkeert. Heeft deze exposure voldoende opvolging en aandacht gekregen binnen het risicomanagement (ERM) door ABN Amro?

Zoals gebruikelijk doet ABN AMRO geen mededelingen over mogelijke klantrelaties. In zijn algemeenheid kunnen we zeggen dat er zeker voldoende aandacht is voor risicomanagement binnen de bank. Zo is de Chief Risk Officer lid van de Executive Board.

11. Kan ABN Amro toelichten welke *lessons learned* waren opgenomen in het ERM rapport met betrekking tot specifieke impairments?

Na iedere significante voorziening wordt teruggekeken of er feiten en of omstandigheden aanwezig waren die bij de verstrekking van het krediet over het hoofd zijn gezien of niet voldoende door de klant zijn toegelicht. Dit is een proces dat al een groot aantal jaren door ABN AMRO wordt gevolgd. Het is niet gebruikelijk om op een individuele klant een toelichting te geven. Meer specifiek hebben we recent onderzocht of we meer inzicht kunnen krijgen in onderhanden werk posities van klanten. ABN AMRO ziet dat m.n. de turn key projecten (die met een voorafgesproken prijs) een verhoogd risico vormen en heeft hier maatregelen genomen.

12. De relatief hoge kredietvoorzieningen in 2019 (met name in Q4) en de blootstelling van ABN Amro aan kwetsbare sectoren rechtvaardigt enige vragen over het risicomanagement van de bank ten aanzien van de leningenportefeuille.

- a. Kan ABN Amro toelichten of - en zo ja, op welke wijze - het risicomanagement recentelijk is aangescherpt?

ABN AMRO toetst steeds of het risicomanagement nog passend is bij de economische omstandigheden. ABN AMRO heeft een groep klanten die actief zijn in de olie en gas en hieraan gerelateerde sectoren (m.n. off-shore). Door de aanhoudend lagere olieprijs zijn de voorwaarden de afgelopen jaren reeds aangescherpt. Dit heeft helaas niet kunnen voorkomen dat bij bestaande klanten uit deze sector de financiële problemen zijn toegenomen, waardoor er voorzieningen getroffen moesten worden. We zijn extra alert op risico's. Dat betekent onder andere dat we al geruime tijd geen nieuwe klant relaties in dit segment zijn aangaan.

- b. Welke maatregelen kan ABN Amro voor de bestaande portefeuille treffen om de omvang van eventuele kredietvoorzieningen te beperken?

ABN AMRO voert een actief beleid om klanten die mogelijk in financiële problemen raken zo vroeg mogelijk op te sporen, zodat in een vroegtijdig stadium samen met de klant aan een plan kan worden gewerkt om erger te voorkomen. Ook zijn er mogelijkheden om bepaalde risico's te verzekeren. Ook hier maakt ABN AMRO gebruik van. Aan de andere kant heeft ABN AMRO, zeker in Nederland, ook een zorgplicht en vindt, zoals blijkt uit onze opstelling bij de Coronacrisis, dat er soms uitzonderlijke maatregelen moeten worden genomen.

13. De divisie Private Banking is aantrekkelijk vanwege een laag kapitaalbeslag en hoog rendement op eigen vermogen (ROE). In het jaarverslag geeft ABN Amro evenals vorig jaar (2018) aan voor dit onderdeel zowel organische als externe groei na te streven in de vier thuislanden binnen Noord-West Europa.

- a. Wat zijn de belangrijkste oorzaken die ertoe hebben geleid dat ABN Amro bij deze divisie geen groei weet te realiseren, ook niet in 2019?

Private Banking heeft in 2019 een aantal custody clients verloren. Op custody assets wordt echter zeer weinig verdiend.

- b. Heeft de coronacrisis de groeidoelstellingen en -ambities veranderd van deze divisie?

Nee. Voor Private Banking blijft onze focus gericht op groei binnen Noord-West Europa zowel organisch als ook door bolt-on acquisitions.

14. Bij de presentatie van de jaarcijfers 2019 is medegedeeld dat ABN Amro voor de divisie Corporate & Institutional Banking (CIB) additionele maatregelen wil nemen om sneller te *derisken* en de winstgevendheid structureel te verbeteren.

Kan ABN Amro toelichten op welke wijze de huidige (en verwachte) marktomstandigheden de urgentie beïnvloeden?

Zoals aangegeven wordt er op dit moment bekeken hoe de winstgevendheid van Corporate & Institutional Banking (CIB) structureel verbeterd kan worden. De huidige omstandigheden veranderen niet de urgentie van deze review.

15. In publieke mededelingen heeft de Executive Board ook recent nog aangegeven dat de clearingactiviteiten vallend onder de divisie CIB goede resultaten boekten en een 'bright spot' waren.

- a. Hoe moet in dit licht het nettoverlies van 183 miljoen euro geduid worden bij één klant, zoals bekend gemaakt op 26 maart jl?

Graag verwijzen naar het persbericht van 26 maart 2020. Daarin staat te lezen dat als gevolg van de ongekende volumes en volatiliteit op de financiële markten sinds het uitbreken van het coronavirus ABN AMRO Clearing een incidenteel verlies zal boeken in Q1 2020 op een van haar klanten in de Verenigde Staten.

Deze klant had een specifieke strategie bij het handelen in Amerikaanse opties en futures en was niet in staat om aan de minimumvereisten voor risico- en margedekking te voldoen als gevolg van extreme stress en ontwrichting op Amerikaanse markten. Om verdere verliezen te voorkomen, besloot ABN AMRO Clearing de posities van deze klant te sluiten. Historisch gezien heeft ABN AMRO Clearing een track record van lage kredietverliezen.

- b. Op welke onderdelen is het risicomanagement tekortgeschoten en welke aanpassingen zijn doorgevoerd naar aanleiding van deze kwestie?

Het verlies is veroorzaakt door ongekeende volumes en volatiliteit alsmede dislocaties op de financiële markten sinds het uitbreken van het coronavirus. Clearing klanten dienen dagelijks aan hun minimumvereisten voor risico- en margedekking te voldoen en posities worden ook intraday bijgehouden. Bij hogere volatiliteit dienen klanten een hogere margedekking te voldoen. Zoals altijd doen we bij grote posten een post-mortem, deze is nog niet afgerond.

16. In tegenstelling tot vorige jaren geeft ABN Amro in het jaarverslag 2019 expliciet aan dat de Executive Board initiatieven onderzoekt die tot additionele inkomsten moeten leiden om externe omstandigheden te compenseren. Daarbij wordt een meer op fees gebaseerd business model als voorbeeld genoemd. Aan welke mogelijke initiatieven moet hierbij worden gedacht?

U kunt hier bij denken aan een verschuiving binnen de Private Bank van klanten met een execution only mandaat naar een advies model of discretionair vermogensbeheer. Binnen de Retail Bank zijn de klanttarieven al bijna twee jaar onveranderd. Bij Commercial Banking ontwikkelen we verschillende partnerships en platform initiatieven, onder andere in duurzame producten. En binnen Corporate en Institutional Banking streven we naar meer cross selling en originate to distribute.

Agendapunt 2b.

17. In het verslag van de Raad van Commissarissen (RvC) worden als onderwerpen van de besprekingen met de Executive Board onder andere genoemd 'het verbeteren van de cost-to-income ratio' en het 'optimaliseren van het rendement op eigen vermogen'.

- a. Kan de RvC zo specifiek mogelijk toelichten op welke wijze ABN Amro zichzelf in zijn optiek op die beide prestatie-indicatoren kan en moet verbeteren en of er ten aanzien van de factor kosten überhaupt mogelijkheden zijn om deze verder omlaag te brengen dan de huidige guidance voor 2020 van 5,1 miljard euro??

ABN AMRO kijkt altijd naar mogelijkheden om efficiënter te werken. Dat is niet anders in deze tijden. We hebben goede digitale producten en een digitale klantbediening, de huidige tijden bewijzen het belang ervan, en we kijken hoe we dat op een efficiënte manier verder kunnen uitbreiden.

- b. Zijn die ambities gegeven de huidige turbulente marktomstandigheden nog wel reëel?

Zoals eerder aangegeven zal het, gezien het huidige renteklimaat, langer duren voordat de C/I target behaald zal worden en is de verwachting dat het rendement op eigen vermogen in 2020 ook onder de target range zal uitkomen.

Agendapunt 2f.

Vragen aan EY

18. Eén van de vier *key audit matters* heeft betrekking op de voorzieningen voor verwachte kredietverliezen (*impairment allowances for loans and advances customers*).

De toelichting van EY ten aanzien van de inrichting van controle en het verkregen controlebewijs is op enkele punten anders dan een jaar eerder.

- a. Kan EY een inhoudelijke toelichting geven op de wijze waarop EY de ‘ontwikkelingen in en de samenstelling van de leningenportefeuille’ heeft geanalyseerd?

EY heeft voor ieder segment een apart controle team dat zich verdiept in het proces rondom het verstrekken van nieuwe leningen alsmede rondom het beheer van de verschillende leningenportefeuilles. Deze teams bespreken op kwartaalbasis de actuele ontwikkelingen rondom het leningenboek met management en houden uiteraard de voor het segment belangrijke externe ontwikkelingen bij. We gebruiken ook steeds meer data analyse. Dat biedt de mogelijkheid te zoeken naar uitzonderingen en trends. Zo doen we bijvoorbeeld een analyse van interest op nieuwe verstrekkingen. Voor nieuwe producten nemen wij kennis van de product approval procedure en uitkomsten die door de bank wordt gevolgd. Nieuwe producten zijn bij lancering vaak nog niet materieel voor de jaarrekening vanuit een kwantitatief aspect, maar zo blijven wij wel geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen en eventuele nieuwe risico's voor de jaarrekening die hieruit voortvloeien.

- b. Is door EY op enigerlei wijze een andere controleaanpak gehanteerd ten aanzien van dit kernpunt van de controle in vergelijking met de controle op de jaarrekening 2018?

Op hoofdlijnen is een vergelijkbare controleaanpak gehanteerd. Wat verschilt is het toegenomen gebruik van data analyse (coupon op nieuwe verstrekkingen, migratie risico categorie en dergelijke)

19. EY geeft aan ‘individuele leningen in verscheidene stadia te hebben geselecteerd’ en daarop ‘gedetailleerde dossierreviews’ te hebben uitgevoerd.

- a. Blijkens de ‘key observations’ van EY is ‘in een aantal gevallen’ door EY een verschil geconstateerd ten aanzien van de timing van de impairment. Wat betekent deze constatering concreet, hoeveel individuele gevallen betrof dit, en om welke bedragen ging dit?

In een aantal gevallen kwam EY tot een andere inschatting van de voorziening of was er een verschuiving tussen kwartalen. De verschillen vonden wij niet materieel.

- b. Is naar aanleiding van de controlewerkzaamheden en conclusies van EY een aanpassing doorgevoerd in de door ABN Amro getroffen voorziening per individuele lening?

EY komt niet tot conclusies per lening maar per portefeuille. En aangezien verschillen niet materieel waren zijn er geen aanpassingen doorgevoerd.

20. Bij de *key audit matter* inzake de betrouwbaarheid en continuïteit van de IT-systemen constateert EY dat de systemen verbetering behoeven. EY kwalificeert de betrouwbaarheid en continuïteit van de IT nu als ‘acceptabel’, terwijl vorig jaar de kwalificatie ‘adequaats’ werd gebruikt. Kan EY dit gewijzigde oordeel en (het verschil) in de gebezigde kwalificaties nader toelichten?

Op hoofdlijnen zien we geen verschil in vergelijking met vorig jaar. Dit is meer een kwestie van een andere woordkeuze bij de vertaling van het Engels naar het Nederlands.

Agendapunt 11.

21. Licht het in de bedoeling dat de nieuwe ceo Robert Swaak binnen afzienbare termijn een strategie-update zal presenteren ondanks de huidige complexe en ongebruikelijke omstandigheden?

Robert Swaak is bekend met de huidige koers van ABN AMRO en het feit dat hij de rol van CEO op zich wil nemen geeft aan dat hij zich verbonden voelt met de rol van ABN AMRO en de richting die de bank heeft gekozen, waarbij hij ook heeft aangegeven graag zijn bijdrage te willen leveren aan de evidente uitdagingen waar ook ABN AMRO zich voor gesteld ziet. Te zijner tijd zal Robert Swaak zijn gedachten over de strategie met de buitenwereld delen.